

skutkové podstaty podle § 81 tr. z. vylučuje a nahrazuje skutečností, která má povahu přitěžující skutečnosti v zákoně jmenovitě uvedené. Nezbyvá, než aby v jednotlivých případech bylo posouzeno, která forma viny je nutná k pachatelově odpovědnosti za výsledek podmiňující použití vyšší trestní sazby.

Bylo-li nahoře řečeno, že v případech jmenovitě uvedených přitěžujících skutečností, záležejících v poruše života nebo těla lidí, postačuje nevědomá nedbalost jako forma viny, pak to platí na příklad i v případě těžšího výsledku podle § 155, písm. b) tr. z. Ke zločinu podle §§ 152, 155, písm. b) tr. z. bude třeba vyžadovat nejprve zlý úmysl ve vztahu k základnímu zlu (zlému nakládání, zasazení políčku), dále vědomou nedbalost ve vztahu k dalšímu výsledku (přeražení čelisti) a konečně nevědomou nedbalost ve vztahu k přerušení zdraví nebo nezpůsobilosti povolání trvajících alespoň třicet dní.

2. Nahoře pod II. 2. bylo pojednáno o vztahu nedbalosti ke skutečným, jež jsou kvalifikační podmínkou činu jako přečinu. Bylo vysloveno, že nedbalost dlužno konstruovat v tom smyslu, že vinník měl a mohl uvažovat možnost výsledku toho druhu, k němuž došlo. Není rozumného důvodu, aby se stejně nepostupovalo i v případě skutečností podmiňujících použití vyšší trestní sazby.

Bohuslav Homolka:

NOVELA ÚRAZOVÉHO ZÁKONA.

Dnem 1. ledna 1944 nabylo účinnosti vládní nařízení z 21. prosince 1943, Sb. č. 1/1944, o úrazovém pojištění (nadále zkráceně novelou zvané), jímž byl změněn zákon z 28. prosince 1887, rak. ř. z. č. 1/1888, o úrazovém pojištění dělníků, ve znění pozdějších novel.

Původní znění úrazového zákona doznalo průběhem více než půlstoletého trvání zákona pouze nezbytných změn a doplňků, z největší části zůstal však zákon nezměněn, takže jeho ustanovení namnoze již zastarala a nevyhovovala praktické potřebě. Ač nutnost reformy úrazového zákona byla všeobecně uznávána, narážely dlouholeté snahy o reformu úrazového pojištění stále na překážky. Teprve když se ukázala naprostá nezbytnost přizpůsobení zdejší úrazové pojištění říšskému odstraněním aspoň nejhlavnějších rozdílů, bylo možno požadavky reformy úrazového zákona, jež se dílem kryly s ustanoveními modernějšího říšského pojištění, aspoň z větší části uskutečnit. Od úplného přizpůsobení protektorátního úrazového pojištění říšskému bylo prozatím upuštěno, ježto by tím vznikly značné administrativní potíže.

Přizpůsobení říšskému úrazovému pojištění bylo novelou provedeno zejména v těchto směrech:

1. Rozšířením pojištění na všechny zaměstnance pojištěných podniků a zavedením ochrany úrazového pojištění pro osoby činné ve veřejném zájmu;
2. rozšířením pojistné povinnosti na všechny zemědělské a lesní podniky v celém rozsahu. Tato ustanovení novely nabudou však účinnosti teprve dnem, jenž bude určen vyhláškou příslušných ministrů a NÚC;
3. zvýšením hranice započitatelného ročního pracovního výdělku zaměstnance z dosavadních 18.000 K na 72.000 K;
4. přebudováním dávkové soustavy a zlepšením některých dávek a
5. zavedením přímé péče o zábranu úrazů.

V následujícím podáme stručný přehled pro praxi nejdůležitějších ustanovení novely a rozdílů proti stavu dosavadnímu. Pokud budou v dalším citovány paragrafy bez bližšího označení, rozumějí se tím ustanovení novely, ačli neplyne z textu něco jiného.

Rozsah pojištění.

Novelou doznal okruh podniků a jejich součástí i okruh osob, úrazovému pojištění podléhajících, rozšíření jednak zahrnutím dalších druhů podniků, zařízení a činností do

pojistné povinnosti a zavedením ochrany úrazového pojištění pro osoby, jimž se přihodí úraz při určitých činnostech *ve veřejném zájmu* důležitých (§ 1a), jednak odstraněním dosavadních výjimek ze zásady kolektivity úrazového pojištění ve směru věcném i osobním.

Rozšíření pojistné povinnosti. V § 1 byla dosavadní rozptýlená ustanovení o důvodech pojistné povinnosti podniků systematicky shrnuta, rozšířena a doplněna definicí pojmu podniku, takže tento paragraf obsahuje nyní *taxativní* výpočet podniků, činností a zařízení, podléhajících pojištění, i ostatních důvodů pojistné povinnosti.

Pojistná povinnost byla nově rozšířena na podniky kovářů a podkovářů, řezníků a uzenářů, na ústavy a zařízení zdravotní služby (nemocnice, ústavy pro léčení neb ošetřování, porodnice, ozdravovny, bakteriologické a jiné lékařské ústavy) a veterinářské služby (ústavy pro léčení a ošetřování zvířat, různé veterinářské ústavy a jatky) a na podniky vojenské správy (dílny, sklady a pod.); těmito jest rozuměti pouze podniky vládního vojska, neboť podle výnosu říš. min. práce ze 16. března 1944 R. Arb. Bl. 8/9—1944, str. II 60, podléhají podniky říšské branné moci v Protektorátu s účinností od 16. března 1939 říšskému úrazovému pojištění.

Dosavadní důvody pojistné povinnosti podniků po živnostensku provozovaných (používání parních kotlů nebo silostrojů poháněných silou živelnou nebo zvířaty) byly rozmnoženy o používání *svářecích přístrojů* (§ 1, odst. 1, č. 9).

U stavebních podniků a prací byla pojistná povinnost v § 1, odst. 1, č. 4 rozšířena na *všechny* podniky, v nichž se provádějí *stavební práce*, a na provádění stavebních prací *všeho druhu*. Pojem stavebních prací byl novelou vymezen široce. Rozumějí se jimi i zemní práce, které přesahují obvyklé obdělávání půdy, takže pojistná povinnost se nyní vztahuje i na zemědělské meliorační práce, na hřbitovní správy, které provádějí kopání hrobů, na archeologické vykopávky a pod. Dosavadní *dílčí* pojištění *vedlejších živností stavebních* (natěrači, sklenáři, instalatéri, truhláři, zámečníci a klempíři), jež se vztahovalo pouze na práce na stavbě nebo na hotových budovách, bylo novelou odstraněno, takže i tyto stavební živnosti podléhají nyní pojištění *v celém rozsahu*.

Pro podniky provozující letadla a zařízení tomuto provozu sloužící byla v § 1, odst. 1, č. 7 stanovena pojistná povinnost v téměř rozsahu jako v § 48 zákona Sb. č. 172/1925 o letectví, jež byl zrušen nařízením ze dne 26. dubna 1939 o zavedení říšského leteckého práva v Protektorátu.

Podnikatelé podniků pojištění nově podrobených měli podati oznámení podle § 18 zákona do 1 měsíce po vyhlášení novely, t. j. do 1. února 1944 (čl. III, § 5).

Pro podniky zemědělské a lesní zůstanou dosavadní *dílčí pojištění* podle § 1, odst. 4, č. 2 a odst. 5, jakož i ostatní dřívější předpisy úrazového zákona v platnosti až do té doby, kdy nabudou účinnosti ustanovení § 1, odst. 1, č. 19 a §§ 62 až 75 novely, jimiž se zavádí pojištění těchto podniků v celém rozsahu.

Věcný rozsah pojištění.

Úrazový zákon stanovil pojistnou povinnost podniků a zařízení, k nim náležejících, vymezeny v něm však tyto pojmy nebyly a v praxi byly sporné. Judikatura rozuměla podnikem souhrn všech prací a činností spolu *technicky* souvisících a směřujících k dosažení jednotného účelu; za zařízení náležející k pojištěnému podniku, pak považovala jen ta, která byla s podnikem *v nedílné spojitosti*, takže s ním tvořila *technickou jednotku*, při čemž na *místní* poloze jednotlivých zařízení nezáleželo. Pouhá jejich *hospodářská* souvislost s podnikem však nestačila (Boh. 8788/30, 9513/31, 12.927/37, 14.208/38 a 406/40). Podle tohoto názoru nepodléhaly pojištění zejména od podniku místně oddělené správní a obchodní kanceláře, detailní prodejny výrobních podniků a pod.

V § 1, odst. 2 je nyní pojem podniku stanoven tak, že zahrnuje *veškeré* činnosti, které slouží účelu podniku, i když se vykonávají od něho místně odloučeně. Součástí podniku podrobeného pojištění je také jeho správní a obchodní část, takže nyní podléhá podnik pojištění již *ze zákona v celém rozsahu*, t. j. se *všemi* svými částmi, i když tyto s ním souvisí toliko hospodářsky.

Osobní rozsah pojištění.

Podle dosavadního zákona byli v podniku pojištění všichni dělníci a z úředníků pouze úředníci závodní; pojem jednotlivých těchto kategorií však zákonem blíže vymezen nebyl a v judikatuře kolísal. Pojem závodových úředníků byl judikaturou stanoven tak, že to jsou úředníci, kteří přicházejí do styku s technickým zařízením podniku.

Novelou bylo toto v praxi obtížné a zásadně kolektivity úrazového pojištění odporující rozlišování nahrazeno pojištěním *všech zaměstnanců* činných v podnicích podrobených pojistné povinnosti a zároveň byl v § 1b vymezen pojem zaměstnance.

Zaměstnanci se rozumějí osoby, které pracují při podniku na podkladě pracovního nebo služebního poměru, a to bez rozdílu, zda se tak děje stále a pravidelně nebo jen příležitostně. Příležitostné služby, obvyklé z důvodu rodinného společenství nebo z ochoty, pojištěny však nejsou. Za zaměstnance se považují učňové, volontéři, praktikanti a jiné osoby, které jsou v podniku zaměstnány, aby se vycvičily. Dosavadní formulace byla zde nahrazena formulací výstižnější.

Domáctí dělníci se považují za zaměstnance, jen pracují-li pro *určitý* pojištěný podnik.

O osobách s podnikatelem *příbuzných neb sešvagřených* a v podniku pracujících zákon zvláštního ustanovení neměl a judikaturou byly považovány za zaměstnance jen v tom případě, byla-li s nimi sjednána pracovní, služební nebo učňovská smlouva. Prokázati uzavření pracovní neb služební smlouvy mezi blízkými osobami, jež se mohlo státi i ústně neb mlčky činy konkludentními, bylo pro úrazovou pojišťovnu, pokud šlo o předpis pojistného, velmi obtížné, pro zraněného však při uplatňování nároků na úrazové odškodné snadné.

Aby tento nevyhovující stav byl odklizen, stanoví § 1b, odst. 2, že *příbuzní a sešvagření* s podnikatelem, v podniku pracující, se považují za zaměstnance i tehdy, když pracovní, služební nebo učňovská smlouva sjednána nebyla. Příležitostné služby, obvyklé z důvodu rodinného společenství, pojištěny však nejsou.

Nové je ustanovení § 1b, odst. 3, jež je převzato ze šestého zákona o změnách v říšském úrazovém pojištění z 9. března 1942 (Říš. zák. I, str. 107). Za zaměstnance se považuje i taková osoba, která při pojištěném podniku je *činná jako pojištěnec*, i když se to děje pouze mimochodem. Ježto příležitostné služby z ochoty obvyklé jsou podle § 1b, odst. 1, č. 1 z pojištění vyloučeny, jsou zde míněny osoby, které při pojištěném podniku pracují tak jako pojištěnci, ale zaměstnanci podniku nejsou, ačkoli mají právní způsobilost k uzavření pracovní (služební, učňovské) smlouvy i vůli do podniku vstoupiti a tam jako pojištěnci býti činní, i když jen mimochodem, ježto chybí faktické uzavření pracovní smlouvy. Sem patří případy, kdy osoby stojící mimo podnik příležitostně zaskočí, na př. při uvolňování na silnici uvázlého nákladního auta, kdy dělník započne s prací dříve, než byla uzavřena pracovní smlouva, když dělníci sami přiberou někoho k práci bez vědomí podnikatele nebo když dělník se vzdálí z práce a dá za sebe náhradníka a pod.

Ochrana úrazového pojištění.

Úrazové pojištění říšské i naše bylo vybudováno na *principu podnikového pojištění*, spočívajícím v tom, že pojištění jsou pouze zaměstnanci *podniků* podrobených pojistné povinnosti. Tento princip byl však v *říšském* pojištění šestým zákonem o změnách v úrazovém pojištění z 9. března 1942 nahrazen principem pojištění *osobního*, t. j. *pojištěním všech osob v pracovním* (služebním, učňovském) *poměru*, jež bylo doplněno poskytnutím úrazového zabezpečení osobám, které beze vztahu k pracovnímu poměru konají určité činnosti *ve veřejném zájmu* důležité (t. zv. ochrana úrazového pojištění).

Novelou nebyla sice u nás zásada podnikového pojištění opuštěna, ale byla v § 1a doplněna rovněž zavedením ochrany úrazového pojištění podle vzoru říšského. Tato ochrana spočívá v poskytnutí úrazové péče při určitých činnostech ve veřejném zájmu nutných neb užitečných a provádí se — ježto tak nelze učiniti ve formě pojištění — z veřejných prostředků tím způsobem, že úrazová pojišťovna obstarává pro veřejnou správu odškodňování úrazů zálohově podle zásad platných pro úrazové pojištění. Veškeré náklady s odškodněním těchto úrazů spojené hradí podle § 22a úrazovým pojišťovnám pololetně pozadu země, v níž se úraz stal (v případech § 1a, odst. 1, č. 3 a 4), nebo Protektorát.

Ochrany úrazového pojištění požívají podle § 1a následující skupiny osob, pokud nejsou již pojištěny podle § 1:

1. Osoby činné při Německém Červeném Kříži. Tento předpis se týká toliko osob v něm *dobrovolně činných*, neboť zaměstnanci NČK protektorátnímu pojištění nepodléhají;

2. osoby činné v podnicích pro pomoc při nehodách. Jsou to osoby v podnicích záchranných stanic a podobných zařízení dobrovolně činné i zaměstnanci. Patří sem též osoby činné při odstraňování škod způsobených leteckými útoky a protileteckou obranou (srov. čl. III., § 9); dosavadní úrazové pojištění těchto osob, upravené vl. nařízením Sb. č. 287/1943, pozbylo zároveň dnem 1. ledna 1944 účinnosti;

3. osoby, které *bez zvláštního právního závazku* se pokusí zachrániti někoho z okamžitého nebezpečí života, darují krev neb *poskytnou pomoc* při jiných nehodách, v obecném nebezpečí, v nouzi, osobě protiprávně napadené nebo při určitých úředních zákrocích,

4. příslušníci hasičstva a hasičskotechničtí dozorcí orgánové, konající svůj úřad jako čestnou funkci (§ 1a, odst. 1, č. 3),

5. zvěrolékaři a prohlížitelé masa při provádění prohlídky jatečných zvířat a masa (§ 1a, odst. 1, č. 4). Tím je zároveň zrušeno úrazové pojištění těchto osob podle vl. nařízení Sb. č. 437/1940;

6. porodní asistentky při výkonu povolání,

7. žáci, učitelé a pomocný i správní personál na odborných školách, v učebních kursech, učebních dílnách a v pod. zařízeních, pokud tyto podle svého způsobu odpovídají pojištěným podnikům nebo činnostem. Tento předpis se týká zejména průmyslových, živnostenských pokračovacích a pod. škol, v nichž jsou taková technická zařízení (dílny), jež by jinak jako součást podniku zakládala jeho pojistnou povinnost.

Doplňk ustanovení § 1a tvoří § 2a, podle něhož může úrazová pojišťovna stanovami nebo na základě nařízení ministra hospodářství a práce převzít za přiměřenou úhradu *úrazovou ochranu* osob, které pojištění nepodléhají. Tímto rámcovým ustanovením je dána možnost poskytnouti ochranu úrazového pojištění zejména osobám, které jsou přibírány k rozličným, v zájmu veřejném prováděným činnostem, jež jsou spojeny s nebezpečím úrazu, ale nespádají ani pod § 1 ani pod § 1a a u nichž ani dobrovolné pojištění nepřichází v úvahu.

Pro osoby požívající ochrany úrazového pojištění podle § 1a může ministr hospodářství a práce v dohodě se zúčastněnými ministry stanoviti vedle zákonných dávek ještě dávky navíc. Stanovami mohou býti tyto dávky zavedeny i pro jiné okruhy osob (§ 5a).

Nové je ustanovení § 2 (dosavadní § 3), že ministr hospodářství a práce může vyhláškou ve Sbírce zákonů a nařízení *podrobiti pojistné povinnosti* i určité skupiny osob, a to i veřejných zaměstnanců, a v dohodě se zúčastněnými ministry stanoviti úhradu. Rovněž může nyní v dohodě se zúčastněnými ministry *zprostiti* pojistné povinnosti i *určité skupiny veřejných zaměstnanců* Protektorátu a veřejnoprávních korporací, pokud mají rovnocenné úrazové zaopatření (§ 3, odst. 3).

Odškodňování úrazů.

Pojistný případ. Podstatně byl v § 4 rozšířen pojem *podnikového úrazu* a úrazů mu na roveň postavených. Podnikovým je nyní nejen úraz, který pojištěnec utrpí při provozování podniku pojištěného podle § 1, nýbrž i úraz při některé, v zájmu veřejném konané činnosti, uvedené v § 1a. Za podnikové se pokládají nově též úrazy při úschově, dopravě, udržování a obnově pracovního náradí, které souvisí s činností v podniku, a to i když náradí dodává pojištěnec.

Za podnikové platí nyní *úrazy na cestě na pracoviště nebo na místo výcviku a zpět již tehdy, souvisí-li cesta s činností v podniku*. Novela nevyžaduje tedy již, aby šlo výhradně o cestu z pojištěnceva bytu do práce nebo z práce do bytu, a souvislost cesty s činností v podniku se podle výslovného předpisu neruší již tím, že pojištěnec pouze *nepodstatně* přerušil cestu ve vlastním zájmu nebo z jiných důvodů nesouvisících s pojištěnou činností. Také pojištění cesty z *rodinného* bytu a zpět není vyloučeno tím, že pojištěnec pro vzdálenost svého stálého rodinného bytu má *příbytek* v místě pracoviště (výcviku) neb v jeho blízkosti.

Pojištění úrazů *při domácích a jiných službách, k nimž je pojištěnec přibrán* z příkazu podnikatele nebo jiné osoby mu v pracovním poměru nadřízené, není již omezeno na pracovní dobu pojištěného zaměstnání. Dále bylo pojištění rozšířeno i na úrazy příslušníků podniku při společných cvičeních, cestách na zotavenou a pod., pokud jsou pořádány a řízeny podnikem.

§ 4a stanoví shodně s § 3 zákona Sb. č. 99/1932, že za podnikový úraz se považují i nemoci z povolání podle cit. zákona ve znění novel. Značný význam bude nyní toto ustanovení mít zvláště pro zaměstnance těch ústavů a zařízení služby zdravotní (hlavně veřejných nemocnic) a veterinářské, na něž bylo pojištění teprve nyní rozšířeno (odškodňování nemocí způsobených infekcemi a roentgenovými nebo radiovými paprsky).

Předmět pojištění. Dávky. Celý dávkový systém byl novelou pronikavě přebudován a doplněn novými podrobnými předpisy. Tyto nové předpisy platí, pokud nebude v dalším řečeno něco jiného, zásadně jen pro nároky na odškodnění z těch úrazů, jež se staly teprve *po 31. prosinci 1943*, nevztahují se však zatím na úrazy v podnicích zemědělských a lesních (čl. III, § 6, odst. 1 a 3). Nároky z dřívějších úrazů, jakož i z úrazů v zemědělství a lesnictví se spravují tedy i nadále dosavadními předpisy. Příznivější ustanovení o odškodňování úrazů zaměstnanců železnic, obsažená v § 211 železničního zákona Sb. č. 86/1937, zůstala nedotčena.

Úrazové pojištění poskytuje náhradu škody, vzniklé nejen tělesným zraněním nebo smrtí, nýbrž nově též *poškozením protězy* (§ 5, odst. 1). Tato náhrada škody, jež spočívala dosud výhradně jen v dávkách peněžitých, zahrnuje nyní také nemocenské ošetření a péči o bezmocné, péči o povolání a opravu nebo obnovení protězy poškozené úrazem (§ 5, odst. 2).

Nemocenské ošetření (§§ 6 až 6b) je novou povinnou dávkou *úrazového* pojištění a zahrnuje lékařské ošetřování a poskytování léčebných prostředků (léků a j.), protězy a orthopedických pomůcek. Jeho cílem není však jako u nemocenského pojištění toliko vyléčení, nýbrž pokud možno úplné navrácení výdělečné schopnosti zraněnému.

Poněvadž úrazové pojištění se nyní vztahuje nejen na osoby nemocenskému pojištění podléhající, nýbrž i jemu nepodléhající, má novela pro každou skupinu zvláštní předpisy (§ 6b a § 6k). Nemocenské ošetření poskytují oběma skupinám pojištěnců v první řadě nositelé nemocenského pojištění, a to zraněným, kteří podléhají nemocenskému pojištění, příslušný nositel nemocenského pojištění, ostatním zraněným pak na účet úrazové pojišťovny okresní nemocenské pojišťovna, v jejímž obvodu mají své bydliště. Nemocenské ošetření úrazových pojišťoven přichází v úvahu teprve, když se jeví nutným speciální léčení. Úrazová pojišťovna může však udílet pokyny pro nemocenské ošetření,

dozírati na ně svými důvěrnými lékaři, příkázati zraněného určitému lékaři nebo — jako dosud — sama nemocenské ošetření kdykoliv převzítí. V tomto případě musí poskytovatí aspoň tytéž dávky jako příslušný nositel nemocenského pojištění. Dvojitý poskytování dávek je však vyloučeno. Zranění, jimž poskytují dávky nositelé nemocenského pojištění, nemají proto nároku na dávky stejného druhu proti úrazové pojišťovně ani naopak. Místo nemocenského ošetření může úrazová pojišťovna poskytnouti zraněnému za podmínek § 6d bezplatné léčení a zaopatření v léčebném ústavě (ústavní léčebná péče). Poskytování nemocenského a úrazového důchodu je po tuto dobu podle § 6e modifikováno.

Péče o bezmocné (§ 6c) nahrazuje dosavadní 50% zvýšení plného důchodu, jež bylo dosud poskytováno bezmocným vedle plného (100%) úrazového důchodu, a spočívá buď v domácím ošetřování t. j. opatření potřebné pomoci a obsluhy ošetřovateli nemocných nebo jiným způsobem, anebo v placení ošetřovného ve výši 50% plného důchodu, nejvýše však 750 K měsíčně. Místo péče o bezmocného může úrazová pojišťovna za podmínek §§ 6d a 6e poskytnouti bezplatný pobyt a opatrování ve vhodném ústavě (ústavní péče).

Péče o povolání (§§ 6g a 6h) zahrnuje jednak výcvik pro povolání za účelem opět-ného nabytí nebo zvýšení výdělečné schopnosti zraněného, případně výcvik pro nové povolání, jednak pomoc k získání zaměstnání. Nárok na tuto péči má každý zraněný, není však povinen se jí podrobiti.

Opravu nebo obnovení protézy poškozené úrazem (§ 6i) poskytne úrazová pojišťovna bez rozdílu, zda si protézu opatřil pojištěnec sám, či zda mu byla poskytnuta.

Důchody a jiné peněžité dávky. Dosavadní peněžité dávky, úrazovou pojišťovnou poskytované, t. j. důchod zraněnému a při smrti z úrazu úmrtné a důchod pozůstalým, byly z části zvýšeny a rozmnoženy a nemocenské o nemocenském zraněném nepodléhající nemocenskému pojištění, *přídavky na děti u těžce zraněných a příspěvek vdově* po těžce zraněném, nebyla-li smrt z úrazu.

Nemocenské (§ 6k) poskytuje úrazová pojišťovna sama (případně prostřednictvím nemocenské pojišťovny) pouze zraněným, kteří *nepodléhají* nemocenskému pojištění, pokud jsou následkem úrazu neschopni práce a nemají nároku na úrazový důchod ani nedostávají úplatu za práci. Toto nemocenské se řídí předpisy zákona o sociálním pojištění a poskytuje se od čtvrtého dne neschopnosti k práci po dobu jejího trvání.

Rozvržení nákladů (§ 8a). U zraněných, kteří nemocenskému pojištění nepodléhají, hradí veškeré náklady nemocenského ošetření i peněžité dávky úrazová pojišťovna *sama*. U zraněných, kteří nemocenskému pojištění podléhají, poskytuje nemocenské ošetření a nemocenské nositel nemocenského pojištění podle předpisů pro něj platných, ale úrazová pojišťovna hradí mu — jako dosud — náklady nemocenského ošetření a nemocenské za dobu po 4 týdnech po úrazu (u nemocí z povolání po 26. týdnu) až do výše plného důchodu. Nařídí-li nyní úrazová pojišťovna zvláštní ošetření, hradí zvýšený náklad s tím spojený. Ministr hospodářství a práce může vydati podrobné předpisy o rozvrhu nákladů nemocenského ošetření a peněžitých dávek a může se i odchýlit od ustanovení o tom vládním nařízením daných.

Nejdůležitějšími peněžitými dávkami v úrazovém pojištění jsou i *na-dále úrazový důchod zraněnému a důchod pozůstalým*.

Základem pro výpočet těchto důchodů je *roční pracovní výdělek*, jehož pojem byl nově vymezen. Rozumí se jím *u zaměstnanců*, jimž se přihodil úraz v podniku, *úplata za práci*, kterou měl zraněný v tomto podniku *v posledním roce před úrazem* (§ 7, odst. 2), *u ostatních zraněných však celý výdělečný důchod*, který měli v *kalendářním roce před úrazem* (§ 7a, odst. 1).

Sem patří osoby, které utrpěly úraz při některé z činností konaných v zájmu veřejném (§ 1a) nebo při jiné činnosti v podniku, který slouží obecnému prospěchu a nesměruje na výdělek, pokud tato činnost nesouvisela s jejich povoláním, dále osoby, které utrpěly úraz v době, po kterou byly připraveny k zvláštnímu začlenění nebo po kterou byly v podniku zaměstnány pouze přechodně a bez úplaty, zejména, aby umožnily placenou dovolenou příslušníku podniku. Pro státní a veřejné zaměstnance, účastné veřejného penzijního zaopatření podle šesté části platového zákona nebo obdobných předpisů, platí zvláštní ustanovení § 7a, odst. 4.

Důležité je nové ustanovení § 6q, odst. 1, č. 2, že při výpočtu důchodu pozůstalým po usmrceném, jehož výdělek před smrtí byl následkem dřívějšího úrazu snížen, se k jeho skutečnému ročnímu pracovnímu výdělku před smrtí připočte ještě dřívější úrazový důchod; tím nesmí však býti překročen roční pracovní výdělek, který byl základem pro vyměření dřívějšího důchodu.

Pronikavou změnu znamená zvýšení hranice započítatelného ročního pracovního výdělku z dosavadních 18.000 K na 72.000 K (§ 7, odst. 7). Pro zaměstnance železničních podniků však toto omezení vzhledem k čl. VII. zákona rak. ř. z. č. 168/1894 neplatí.

Dosavadní užší pojem platu (mzdy) byl v zákoně nahrazen širším pojmem *úplaty za práci* (§ 7d, odst. 1). Touto se rozumí vedle platu nebo mzdy také podíly na zisku, věcné a jiné požitky, které dostává pojištěnec místo platu nebo mzdy nebo vedle nich od zaměstnavatele *nebo třetí osoby, i když jen podle zvyklostí*.

Toto znění zahrnuje tedy i ty požitky poskytované zaměstnavatelem nebo osobou třetí, na něž pojištěnec nemá právního nároku (vánoční a novoroční odměny, zpropitné a pod.). Ministr hospodářství a práce může stanovit podrobnosti *i odchylky*. Tak o *odlučeném* bylo již výnosem z 8. dubna 1944, č. j. IV/4-1008-6/4-44 stanoveno, že se za úplatu za práci nepovažuje.

U *fiktivního* ročního pracovního výdělku učňů, volentérů, praktikantů a jiných osob pro nedokonaný výcvik neplacených vůbec neb aspoň ne plně, jenž se rovná *nejnižšímu* ročnímu pracovnímu výdělku *plně placených* zaměstnanců *téhož* oboru, byly odstraněny dosavadní dolní a horní hranice 3600 a 6000 K (§ 7, odst. 6).

Přeměření důchodu.

Přeměření úrazového důchodu bylo zavedeno již novelou Sb. č. 216/1940, ale vztahovalo se toliko na zaměstnance s nedokonaným ještě výcvikem (učně a pod.) a na vyučené (t. j. kvalifikované) *dělníky*, kteří *utrpěli úraz před dosažením 21. roku*. Úrazový důchod se přeměřil *pouze při dovršení 21. roku*, a to podle pracovního výdělku zaměstnance *téhož* druhu, docíleného v roce po dosažení 21. roku. Novelou bylo přeměření úrazového důchodu nově upraveno a rozšířeno na zraněné vůbec, tedy i na *dělníky nekvalifikované*.

Úrazový důchod se nyní přeměřuje všem zraněným, kteří v době úrazu

1. se vzdělávali pro povolání neb ve škole, nebo
2. nedosáhli ještě 21 let.

Pro zraněné, kteří *v době úrazu své vzdělání ještě neskončili* (učňové, středoškolští a vysokoškolští studenti na praxi a pod.) stanoví § 7, odst. 1, že *roční pracovní výdělek se vypočte* od té doby, kdy by bylo započaté vzdělání předvídatelně skončeno, podle úplaty, která pak bude stanovena pro osoby stejného vzdělání tarifem nebo jinak obecně *pro jednotlivé roky povolání*; při tom se nepřihlédne ke zvýšením výdělku, jež jsou obecně stanovena od dosažení určitého roku věku nebo povolání, kterých by však zraněný předvídatelně dosáhl teprve po dovršení svého 30. roku.

Tomuto ustanovení sluší rozumět tak, že *úrazový důchod* se těmto osobám *nově vyměří* v době, kdy by započaté vzdělání bylo *předvídatelně* skončeno, a potom opětovně v časových intervalech stanovených tarifem neb jinou platnou mzdovou (platovou) normou pro dosažení jednotlivých stupňů výdělku, a to vždy podle ročního pracovního výdělku *v době přeměření* pro příslušný stupeň určeného. Ke zvýšením výdělku, jichž by zraněný takto předvídatelně dosáhl teprve po dosažení 30. roku, se však nepřihlíží.

Pro zraněné, kteří *v době úrazu nedosáhli ještě 21. roku*, platí uvedené ustanovení *obdobně* pro úrazový důchod, který jest jim poskytovatí po dovršení 21. roku, pokud je tento výpočet pro ně příznivější (§ 7b, odst. 2). Tomu jest rozumět tak, že po dosažení 21. roku se úrazový důchod nově

vyměří podle ročního pracovního výdělku, určeného v době přeměření tarifem nebo jinou normou pro pojištěnce stejného zaměstnání, kteří překročili 21. rok. Toto přeměření se rovněž opakuje, je-li příslušnou normou stanoveno zvyšování pracovního výdělku i pro další roky věku; má však místo jen, je-li pro zraněného výhodné. Ke zvýšením výdělku, jež by nastala teprve po dovršení 30. roku, se taktéž nepřihlíží.

Ustanovení o přeměření důchodů platí (s výjimkou úrazů v zemědělství a lesnictví) *se zpětnou účinností i pro úrazy, jež se přihodily po 30. červnu 1940* (čl. III, § 6, odst. 2).

Jeví-li se roční pracovní výdělek, vypočtený podle ustanovení novely, nepřiměřeným, nebo nedá-li se vypočísti, stanoví se *podle slušného uvážení*. U příbuzných a sešvagřených s podnikatelem, kteří nedostávají mzdy, se za roční pracovní výdělek pokládá směrná nebo jinak obecně stanovená mzda, odpovídající jejich činnosti (§ 7c).

Nárok na úrazový důchod vzniká nyní pouze v tom případě, je-li výdělečná schopnost zraněného úrazem zmenšena aspoň o 20% po dobu delší než 13 týdnů ode dne úrazu. Klesne-li později ztráta na výdělečné schopnosti pod 20%, další nárok na důchod zaniká. Úraz zmenšující výdělečnou schopnost o méně než 20% zakládá nárok na úrazový důchod jen, pokud je výdělečná schopnost zraněného snížena ještě jinými (jedním nebo více) podnikovými úrazy tak, že její úhrnné snížení dosahuje aspoň 20% (§ 6l). Toto ustanovení se vztahuje pouze na úrazy nastalé po 31. prosinci 1943. Dosaďadní karenční lhůta 4 týdnů, po jejímž uplynutí teprve měl zraněný nárok na úrazový důchod, byla odstraněna, takže povinnost poskytovat úrazový důchod začíná již dnem po zastavení nemocenského nebo po skončení nemocenského ošetření (§ 6o). S odškodněním úrazů, u nichž je podle povahy zranění již předem jisto, že podmínky pro odškodnění budou dány, netřeba proto vyčkávatí uplynutí 13týdenní lhůty. U nemocí z povolání platí však karenční lhůta 26 týdnů i nadále. Místo úrazového důchodu může býti poskytnut až do 1 roku po úrazu *přechodný plat* (rekonvalescentní důchod) až do výše plného důchodu a nejméně ve výši nemocenského. *Zvýšení stanoveného důchodu nebo nové přiznání důchodu může býti požadováno jen za dobu po ohlášení nároku* (§ 39, odst. 3).

Novelou byl u nás zaveden nový pojem *těžce zraněného*, jímž se rozumí zraněný, který dostává z úrazového pojištění důchod na podkladě aspoň 50% neschopnosti k výdělku nebo více důchodů, které dosahují úhrnem 50%. *Těžce zraněný má nárok na nově zavedené přídavky na děti a vdova po něm na jednorázový příspěvek, když smrt těžce zraněného nebyla následkem úrazu*.

Přídavky na děti (§ 6n) obdrží těžce zraněný ke každému úrazovému důchodu a to ve výši 10% důchodu pro každé dítě do dovršeného 18. roku, avšak jen pokud o ně pečuje. Důchod včetně přídavek na děti nesmí převyšovatí poslední započitatelný roční pracovní výdělek. Tyto přídavky budou poskytovány i k důchodům z úrazů, jež se přihodily *před 1. lednem 1944* (čl. III, § 6, odst. 1).

Novelou byly dále zlepšeny nebo zvýšeny tyto dávky:

U úmrtného byla dosaďadní horní hranice 1500 K zvýšena na 3600 K (§ 6q). Poskytnutí *důchodů pozůstalým* bylo rozšířeno i na případy *nezvěstnosti* zraněného, činí-li okolnosti pravděpodobnou jeho smrt jako následek podnikového úrazu (§ 6r).

Vdovský důchod (§ 6s) se zvyšuje z 20% na 40% ročního pracovního výdělku pro vdovy, které dosáhly 65. roku anebo *ztratily* nemocí nebo jinými vadami aspoň polovinu své výdělečné schopnosti po dobu delší tří měsíců, *dokud* (v něm. znění *solange*) tato ztráta potrvá; v tomto případě může být zvýšení požadováno také nazpět za dobu až tří měsíců před ohlášením nároku (§ 39, odst. 3). Nebyla-li smrt následkem podnikového úrazu, obdrží vdova *po těžce zraněném jednorázový příspěvek* ve výši 40% ročního pracovního výdělku (§ 6t).

Vdovecký důchod (§ 6u) byl zvýšen ze 20% na 40% ročního pracovního výdělku, ale omezen pouze na dobu nuznosti vdovce a na případ, že ho usmrčená manželka pro jeho neschopnost k výdělku vydržovala zcela nebo převážně ze svého pracovního výdělku.

Dosavadní tvrdé ustanovení § 7, odst. 6, vylučující veškeré nároky vdovy, vdovce i dětí, byl-li sňatek uzavřen po úraze, jakož i nároky nemanželských dětí po úraze zplozených, bylo zmírněno potud, že v případě uzavření sňatku po úraze nemá vdova ani vdovec nároku tehdy, *nastala-li smrt v prvním roce manželství* (§ 6s, odst. 3 a § 6u, odst. 2). *Ztráta nároku* na vdovský, resp. vdovecký důchod byla rozšířena i na *případ rozvodu z viny obou stran*.

Sírotčí důchod (§ 6v) byl pro každé dítě usmrčeného zvýšen z 15% na 20% ročního pracovního výdělku a je, stejně jako *důchod vnukům a sourozencům* (§ 6w), poskytován nyní místo do 15. roku až *do dovršeného 18. roku věku* dítěte; další placení těchto důchodů pro úplnou nezpůsobilost k výdělku je nyní vyloučeno. Toto ustanovení platí nazpět pro *sírotčí důchody*, jež byly pro dovršení 15. roku věku zastaveny již *před 1. lednem 1944*, takže tyto budou *od tohoto dne* na návrh oprávněného placeny v dosavadní výši až do dokonání 18. roku (čl. III, § 7). Pro úrazy v zemědělství a lesnictví toto ustanovení zatím neplatí.

Dětem pojištěné manželky, které jsou manželskými dětmi pozůstalého manžela nebo mají jejich právní postavení, se však sírotčí důchod poskytnete nyní jen tehdy, když zemřelá hradila převážně jejich výživu.

Nejvyšší úhrnná částka důchodů pozůstalých byla z dosavadních dvou třetin (66 $\frac{2}{3}$ %) ročního pracovního výdělku zemřelého *zvýšena na 80%* (§ 6x).

Nadlepení, zavedená pro důchodce z úrazů nastalých před 1. červencem 1940 (t. zv. starodůchodce) vl. nařízením Sb. č. 216/1940, byla novelou podstatně rozšířena takto:

1. Důchodci, kteří požívají aspoň 50% úrazový důchod (těžce zranění), obdrží čtvrtletní výpomoc odstupňovanou od 100 K do 300 K podle ztráty na výdělečné schopnosti;
2. pozůstalí, a to vdovy, příbuzní vzestupné linie, děti, vnuci a sourozenci obdrží čtvrtletní výpomoc po 100 K (čl. III, § 2).

Tyto výpomoci (sub 1. a 2.) platí i pro úrazy v zemědělských a lesních podnicích (srov. čl. III, § 6, odst. 3).

3. Osoby, které utrpěly úraz v době od 1. července 1921 do 30. června 1940 před dosažením 21. roku věku, obdrží za dobu od dovršeného 21. roku, ne však dříve než od 1. července 1940, důchod přepočtený podle ročního pracovního výdělku 7200 K, nebyli-li již původně stanoven započitatelný výdělek vyšší (čl. III, § 1).

O přiznání výpomocí a zvýšení důchodů rozhodují správní orgány úrazových pojišťoven s vyloučením opravných prostředků.

Vyloučení dávek. Dosud nepřislušel zraněnému nárok na náhradu škody jedině, způsobil-li poškozující událost úmyslně nebo tím, že se dopustil *zločinu*, trestním soudem zjištěného. Podle § 5 b nemají nyní tohoto nároku zraněný a jeho pozůstalí, jestliže přivodili úraz úmyslně. Pozůstalí ztrácejí tedy nárok na odškodnění, i když úraz přivodil úmyslně pojištěnec. Přivodili-

li jej však úmyslně toliko někteří z pozůstalých, nepozbývají tím nároku i ostatní.

Privodil-li si zraněný úraz při *úmyslném* spáchání *jakéhokoli trestného činu* (tedy i přestupku), pro nějž byl soudem *pravoplatně odsouzen k trestu na svobodu*, může býti náhrada škody odepřena *zcela nebo zčásti*; úrazový důchod může však býti poukázán zcela nebo částečně *příslušníkům zraněného*, pokud bydlí *v tuzemsku* a měli by v případě jeho smrti nárok na důchod. Odškodnění může býti odepřeno také, nedojde-li k rozsudku trestního soudu pro úmrtí, nepřítomnost nebo pro jiný důvod v osobě zraněného (§ 5c).

Naproti tomu *při úrazu na cestě do práce nebo z práce* stačí, když jej zraněný zavinil jen *hrubou nedbalostí* a náhrada škody může býti odepřena zcela nebo částečně, pozůstalým však nejvýše do poloviny (§ 5b).

Rovněž nevyhověl-li zraněný bez závažného důvodu příkazu ohledně nemocenského ošetření a má-li to nepříznivý vliv na jeho výdělečnou schopnost, může mu býti náhrada škody odepřena dočasně zcela nebo zčásti, pokud byl na tento následek předem upozorněn (§ 5d).

Dočasné zastavení důchodu, o němž měl úrazový zákon dosud předpis jen v § 38, odst. 1 pro případ podstatné změny poměrů pro vyměření náhrady rozhodných, bylo nyní v § 39c rozšířeno i na jiné případy (trest na svobodě delší 1 měsíce, uvalení zajišťovací vazby a j.; v těchto dvou případech obdrží však příslušníci zraněného, žijí-li v tuzemsku, důchod ve výši důchodu pozůstalých).

Promlčení nároků na odškodnění, jakož i nároků nemocenských pojišťoven a bratrských pokladen proti úrazové pojišťovně bylo v § 34, odst. 1 zjednodušeno odstraněním jednoroční lhůty, takže nyní platí toliko lhůta *dvouletá*. U *nemoci z povolání* byla jednoroční promlčecí lhůta pro nároky postižených na odškodnění podle § 6, věty 1. zákona Sb. č. 99/1932 (ode dne zjištění nemoci z povolání lékařem) prodloužena na 2 roky. *Jednoroční promlčecí lhůty* (ode dne úmrtí) pro nároky *pozůstalých* podle § 39, odst. 2 úraz. zák. a podle § 6, věty 2. zákona Sb. č. 99/1932 zůstaly však nezměněny.

U *důchodů již priznaných* zavedla novela v § 34a *promlčení nároku na jednotlivé měsíční důchodové splátky*, jež nastává již *po roce* ode dne splatnosti.

Postoupení nároku na důchod zaopatřovacímu ústavu (starobinci a pod.) je nyní umožněno ustanovením § 43, odst. 3, avšak jen na dobu pobytu důchodce v ústavě.

Lhůta ku podání žaloby u rozhodčího soudu byla z jednoho roku zkrácena na *60 dnů* ode dne doručení písemného rozhodnutí, jímž byl nárok na odškodné přiznán nebo zamítnut (§ 38c, odst. 1). Stejně byla zkrácena i lhůta pro žaloby nem. pojišťoven a bratrských pokladen proti úrazové pojišťovně u rozhodčího soudu, jenž je nyní místo pojišťovacího soudu příslušným pro spory mezi nositeli nemocenského a úrazového pojištění o nárocích odvozených z úrazového zákona nebo z jejich vzájemného poměru (§ 38a, odst. 1).

Z říšského pojištění bylo v § 39a převzato ustanovení in favorem oprávněného, že úrazová pojišťovna sama může *změnit* svůj *pravoplatný výměr* a dávku nově stanoviti, přesvědčí-li se, že dávka byla *neprávem* odepřena, odňata, zastavena nebo stanovena příliš nízkou výměrou. Rovněž tak opraví úrazová pojišťovna kdykoli chyby ve psaní a jiná zřejmá nedopatření ve výměru (§ 39b, odst. 7).

Novela zavádí dále *obnovu odškodňovacího řízení* (§ 39b), na základě níž může býti pravoplatný výměr rovněž přezkoumán. Důvody obnovy jsou převzaty z § 86 správního řízení. Podmínkou obnovy je, že navrhovatel ne-

mohl skutečnost, o níž svůj návrh opírá, beze svého zavinění uplatnit v předchozím řízení. Za zavinění považuje novela i neuplatnění důvodu obnovy opravným prostředkem. Obnovu zahájí úrazová pojišťovna k návrhu oprávněného nebo z moci úřední. Návrh nutno u ní podati do měsíce ode dne nabytí vědomosti o důvodu obnovy, nejdéle však do tří let od doručení pravoplatného rozhodnutí.

Vztahy mezi nositeli úrazového a nemocenského pojištění (§§ 8 až 8b). Nositelé nemocenského pojištění jsou povinni úrazové pojišťovny při provádění úrazového pojištění podporovati. Musí úrazové pojišťovně oznámiti *do osmi dnů každé* onemocnění osoby úrazově pojištěné, které je spojeno s neschopností k práci a může býti následkem podnikového úrazu, a rovněž tak opětné onemocnění, i když nemá za následek pracovní neschopnost. Dále musí oznámiti i započítí s nemocenským ošetřováním zraněných, kteří nemocenskému pojištění nepodléhají (§ 8, odst. 2). Opomenutí včasného oznámení má pro nem. pojišťovnu za následek ztrátu nároku na náhradu nákladů nemocenského ošetření a peněžitých dávek (§ 8b, odst. 3).

Úrazová pojišťovna je povinna nahraditi nositeli nem. pojištění vše, co podle § 8a jde na její vrub a co za ní vynaložil, a naopak (§ 8b). § 247 zákona o soc. pojištění, podle něhož nárok zraněného proti úrazové pojišťovně přecházel až do výše poskytnutých povinných dávek nem. pojištění již *ze zákona* na nem. pojišťovnu (t. zv. systém zákonné cesse), byl zrušen (čl. III, § 9, odst. 1).

Organisace úrazových pojišťoven.

Názvy nositelů úrazového pojištění byly změněny na Úrazová pojišťovna pro Čechy v Praze a Úrazová pojišťovna pro Moravu v Brně (§ 9, odst. 1).

Označení těchto ústavů jakožto »dělnických«, jež neodpovídalo již podstatně rozšířené jejich působnosti, bylo z názvů vypuštěno. Ustanovení čl. III. a IV. vl. nařízení Sb. č. 52/1939, podle nichž nositelkou úrazového pojištění se měla státi Ústřední sociální pojišťovna a úrazové pojišťovny měly býti přeměněny na její zemské úřadovny, byla zrušena.

Zaměstnanci úrazových pojišťoven jsou nyní výslovným předpisem § 9, odst. 4 při výkonu své úřední činnosti postaveni na roveň veřejným úředníkům v trestním zákoně uvedeném a je jim výslovně přiznána trestněprávní ochrana osob vrchnostenských v § 68 tr. z. zmíněných.

Orgány úrazových pojišťoven a jejich pravomoc byly nově upraveny podobným způsobem jako u ostatních sociálně-pojišťovacích ústavů. Těmito orgány jsou nyní představenstvo, revisní komise a ředitelství (§ 12).

Stanovy vyžadují schválení ministra hospodářství a práce a mají obsahovati zejména ustanovení o právech a povinnostech správních orgánů a jejich usnášení, o způsobu zastupování úrazové pojišťovny na venek, o formě právních jednání ji zavazujících a formě písemného úředního styku (§ 13).

O pojištění zemědělských a lesních podniků bude pojednáno zvláště, jakmile příslušná ustanovení novely nabudou účinnosti.

Osobní ručení.

Ručení za pojistné.

Úrazový zákon neměl předpisů o *osobním* ručení za pojistné a solidární ručební závazek ku placení pojistného zakládalo dosud toliko prohlášení za spolupodnikatele. Tento nedostatek byl novelou odklizen převzetím některých ustanovení ze sociálního a pensijního pojištění jakož i z říšského pojištění, jež byla částečně doplněna novými předpisy.

Rukou společnou a nerozdílnou (§ 77, odst. 1 a 2) ručí za pojistné s příslušenstvím všichni spolupodnikatelé navzájem, hlavní podnikatel za pojistné dílčích podnikatelů (akordantů) a manželka (manžel), bydlící s podnikatelem (spolupodnikatelem) ve společné domácnosti, za pojistné jež se stalo splatným v době společné domácnosti. Jedná se zde vesměs o ručení *sol-*

dární; v ostatních případech, pokud nebude uvedeno nic jiného, jde o ručení *subsidiární*.

Nabyvatel podniku ručí za pojistné, jež měl platiti (sc. ze zcizeného podniku) jeho předchůdce, nejvýše však za dobu 18 měsíců nazpět ode dne nabytí. Výši dlužného pojistného je úrazová pojišťovna povinna nabyvateli k jeho žádosti vykázati (§ 77, odst. 3). Tímto předpisem není vyloučeno ručení podle § 1409 obč. zák. (§ 77, odst. 5).

§ 77, odst. 4, věta 1. stanoví ručení propachtovatele za pojistné dluhované pachtýřem (sc. z pachtovaného podniku nebo pozemku). V českém znění tohoto ustanovení bylo patrně nedopatřením použito výrazů »pronajimatel« a »nájemce« jakožto synonym německých výrazů »Verpächter« a »Pächter«, jež značí »propachtovatel« a »pachtýř«, takže české znění má poněkud jiný význam než německé.

Toto ručení platí již také pro podniky zemědělské a lesní. § 77, odst. 4 stanoví dále, že vlastník divadelní budovy ručí za pojistné dluhované podnikatelem divadelního podniku a vlastník lomu (jámy) neb majitel dolových měr za pojistné dluhované podnikatelem.

Ručení stavebníků (§ 76) je novelou upraveno podle říšského pojištění. Podmínkou pro jeho uplatnění je, že podnikatel *živnostenského stavebního podniku* je dlužen pojistné za dvě pololetí a že vymáhání je bezvýsledné. V takovém případě vydá okresní úřad (v městech s vlastním statutem magistrát) na návrh úrazové pojišťovny *příkaz*, že stavebníci ručí *po dobu tří let* po uplynutí příspěvkového období za pojistné, jež vznikne po vydání příkazu.

Tomuto ustanovení sluší patrně rozuměti tak, že každý stavebník ručí jen za pojistné z mezd vyplacených na jeho stavbě *po vydání příkazu* až do jeho zrušení, a to tak, že za pojistné za každé příspěvkové období ručí tři léta po uplynutí tohoto období. Toto dílčí ručení má tedy charakter *ručení solidárního*.

Obce a úrazové pojišťovny jsou povinny sdělit na žádost každému zúčastněnému, zda byl proti podnikateli příkaz vydán a zda dosud trvá.

Podnikatel musí stavebníka pod trestní sankcí o vydání příkazu ihned písemně vyrozuměti a, má-li převzít novou stavbu, uvědomiti jej o příkazu dříve než ji převezme. O *odvolání* do tohoto ručebního příkazu stanovila novela toliko, že nemá odkladného účinku. Platí pro ně tedy předpisy správního řízení t. j. směřuje k zemskému úřadu a nutno je podati u okresního úřadu do 15 dnů od doručení příkazu. Vydaný příkaz zruší okresní úřad teprve, když mu pojišťovna osvědčí, že jí podnikatel již *žádné* pojistné nedluhuje.

Příkaz týká se tedy ručení za *budoucí* pojistné, nebude však zrušen do té doby, dokud podnikatel nezapraví také pojistné, které dluhuje za dobu *minulou*.

Ručení osob v §§ 76 a 77 označených uplatní úrazová pojišťovna výměrem, do něhož lze podati do 15 dnů námitky k zemskému úřadu, jež nemají mocí odkladné. Námitky nelze opíratí o okolnosti, o nichž má býti rozhodnuto v řízení podle §§ 18, 19, 20 a 23 zákona (§ 78).

Lze v nich tedy uplatňovati zásadně jen důvody proti ručení, nikoliv však důvody směřující proti pojistné povinnosti a zařazení podniku, proti podnikatelské vlastnosti nebo proti výši předpisu. Pouze ručící spolupodnikatelé, hlavní podnikatel a stavebník mohou v námitkách uplatňovati také důvody proti výši předpisu, ovšem jen, pokud nebylo již rozhodnuto o námitkách podnikatele do předpisného výměru podle § 23 podaných.

Věcné ručení. Úrazový zákon neměl dosud předpisu o věcném ručení za pojistné. V § 79 bylo věcné ručení upraveno shodně s § 173 zákona Sb. č. 221/1924 o soc. pojištění ve znění novel takto:

Pojistné s příslušenstvím požívá přednostního práva nedoplatků daní a veřejných dávek v řízení exekučním, konkursním a vyrovnávacím.

Pro řízení konkursní a vyrovnací se tím nic nezměnilo.

V *exekučním řízení* požívalo pojistné s příslušenstvím při rozvrhu nejvyššího podání za vydražené nemovitosti dosud podle judikátu č. 150 přednostního zákonného práva zástavního v rozsahu daně výdělkové pouze na nemovitostech podnikatele, sloužících *vylučně nebo převážně* provozování výdělečného podniku, pojištění podrobeného.

Rozsah věcného ručení podle § 79 novely i podle § 173 zák. o soc. poj. je vzhledem k jejich shodnému znění *stejný* a je tedy plenárním rozhodnutím nejvyššího soudu z 22. února 1937, Pres. 1762/36, Vážný č. 15.841, jímž byl vyložen předpis § 173 zák. o soc. poj., vymezen nyní i pro § 79 novely takto:

Přednostní právo přísluší v exekučním řízení pojistnému s příslušenstvím předepsanému za zaměstnance, kteří pracovali nebo konali služby na nemovitosti nebo v podniku, *jemuž nemovitost sloužila*, jestliže a pokud na nemovitosti té má přednostní právo *některá z daní* uvedených v § 265, odst. 1 až 3 zákona o přímých daních Sb. č. 76/1927 ve znění vyhlášky Sb. čís. 227/1936.

Úrazovému pojistnému s příslušenstvím náleží tedy nyní na nemovitostech podnikatele, sloužících (nikoliv však již *vylučně* nebo *převážně*) pojištěnému podniku, přednostní zákonné právo zástavní nejen v tom rozsahu jako dani výdělkové (namísto zvláštní daně výdělkové nastoupila nyní podle vl. nař. Sb. č. 4/1944 daň korporáčnická a výdělková daň korporací), nýbrž i jako dani pozemkové a domovní.

Stejně přednostní pořadí patří pojistnému s příslušenstvím i *při vnučené správě nemovitosti*, a to při zapravování výdajů ze správních výtěžků (§ 120 ex. ř.) i při rozdělování výtěžkových přebytků (§ 124 ex. ř.).

Zálohy na pojistné (§§ 80 a 81) mají po vzoru říšského pojišťovacího řádu účelně doplniti předpisy o osobním ručení za pojistné u těch druhů podniků, u nichž dodatečné dobývání pojistného bývá podle zkušeností často bezúspěšné.

U podniků provozovaných *přechodně* nebo *cizinci*, podniků *společností s ručením omezeným* a *zapsaných společenstev s r. o.* a u podniků *stavebních živností* může úrazová pojišťovna předepsati výměrem složení zálohy na pojistné, jež je splatna do 15 dnů po doručení výměru.

Nezaplatí-li stavební živnostník v této lhůtě předepsanou zálohu, je pojišťovna oprávněna předepsati zálohu na pojistné stavebníkovi, jež je povinen zaplatiti ji rovněž do 15 dnů po doručení výměru.

Do výměrů lze podati do 15 dnů po doručení námítky k zemskému úřadu, jež však nemají moci odkladné. Zaplacenou zálohu může si stavebník ze stavebního účtu odečísti.

Zábrana úrazů.

Novelou byla úrazovým pojišťovnám svěřena *přímá a bezprostřední péče o zábranu úrazů* (§ 82), o níž mohly dosud pečovati pouze nepřímo prostřednictvím živnostenských inspektorů (nyní úřadů práce). Úrazovým pojišťovnám je uložena povinnost dozíratí na provádění předpisů o zábraně úrazů přímo v podnicích prostřednictvím vlastních technických dozorců úředníků a dáno jim oprávnění, vyzvatí podnikatele k odstranění zjištěných závad do stanovené lhůty (§ 86).

V podnicích podléhajících úrazovému pojištění jsou podnikatelé povinni učiniti na svůj náklad všechna opatření, aby byly chráněny život a zdraví zaměstnanců (§ 84) a všichni zaměstnanci jsou povinni jich používat, dbáti všech bezpečnostních a zdravotních předpisů a nařízení a při provádění zábrany úrazů spolupůsobiti (§ 85). Nezachování těchto předpisů stíhá okresní úřad nebo báňský revírní úřad pořádkovou pokutu (§ 88, odst. 1).

Podnikatel je povinen vytčené závady odstraniti a úrazovou pojišťovnu o provedených opatřeních neprodleně uvědomiti. Na neuposlechnutí výzvy k odstranění závad stanoví novela dvojí sankci: Úrazová pojišťovna může podnikateli uložiti výměrem až 50% *přirážku k pojistnému* od doby zjištění až do odstranění všech závad, nejméně však na půl roku (§ 87). Vedle toho mu uloží okresní úřad nebo báňský revírní úřad pokutu do 50.000 K a v případě nedobytnosti náhradní trest vězení do šesti měsíců (§ 88, odst. 2). Do předpisu přirážky k pojistnému lze podati do 15 dnů od doručení výměru námítky k zemskému úřadu, jež nemají odkladného účinku. Tato přirážka tvoří součást pojistného a platí pro ni, pokud jde o splatnost, vymáhání, ručení a přednostní právo, tytéž předpisy jako pro pojistné (§ 87).

Ručení výrobců a dodavatelů.

Úrazová pojišťovna má podle § 45 zákona postih proti podnikateli, který způsobil úraz pojištěnce úmyslně nebo *hrubým zaviněním*. Toto hrubé zavinění podnikatele spočívá zpravidla v nedodržení ochranných předpisů, zejména u strojů. Ačkoli tyto stroje byly podnikatelům dodávány často bez předepsaných ochranných zařízení, neměl dosud úrazový zákon ustanovení o ručení jejich výrobců a dodavatelů ani vůči úrazové pojišťovně, ani vůči kupujícímu podnikateli, třebaže u výrobce neb dodavatele nutno předpokládati znalost ochranných předpisů spíše než u kupujícího. Tomuto nedostatku má čeliti předpis § 89 zavedením postihu objednatel, jímž bude zpravidla podnikatel, proti výrobcu a dodavateli.

Každý, kdo zbuduje provozovnu určenou pro pojištěný podnik a každý výrobce strojů, strojních a provozních zařízení ručí *objednateli* za to, že provedená stavba, dodané strojní a provozní zařízení odpovídají předpisům o zábraně úrazů v době dodávky platným. Stejně ručí objednateli i dodavatel těchto zařízení a je povinen vydati objednateli na žádost záruční listinu o splnění výše uvedené podmínky (§ 89). Tento předpis zavádí tedy postih podnikatele proti výrobcu a dodavateli, na nichž se může hojiti, pokud ovšem na něm úrazová pojišťovna náhradu podle § 45 skutečně vydobyla. Zvláštní trestněprávní zodpovědnost výrobců a dodavatelů, ani přímé jejich ručení vůči úrazové pojišťovně novelou upraveny nebyly, takže její postih podle § 45 zůstává i nadále materiálně omezen jen na majetek podnikatele.

Jiná ustanovení.

Změny v řízení. Přízpůsobení správnímu řízení provedla novela tím, že veškeré 14denní lhůty v zákoně změnila na 15denní (čl. I, bod 35) a že pro námítky podle úrazového zákona převzala ustanovení § 19, odst. 2 a 3 vl. nař. Sb. č. 8/1928 o odstranění formálních vad (čl. II, § 2, odst. 2).

Lhůta ku podání všech opravných prostředků podle úrazového zákona se považuje nyní za zachovánu i tehdy, došel-li opravný prostředek *včas jinému* úřadu nebo *jinému* soudu Protektorátu nebo některému nositeli pojištění v Protektorátu (čl. II, § 2, odst. 1). Z tohoto znění plyne, že je-li ku podání opravného prostředku příslušným *soud*, nemůže býti platně podán u *úřadu* a naopak, je-li příslušným *úřad*, nestačí, je-li opravný prostředek podán u *soudu*. Za včas došlý platí opravný prostředek, byl-li adresován na

podací místo zákonem připuštěné a podán ve lhůtě na poštu (Sb. Boh. 1208, § 89 zák. o soudní organizaci).

V § 19 byla 8denní lhůta k oznámení změny v předmětu podniku nebo ve způsobu provozování nahrazena rovněž lhůtou 15denní. Na nesplnění této oznamovací povinnosti zavedla novela v § 19, odst. 3 sankci, že právo na *předpis* pojistného se promlčí teprve za *šest let* po uplynutí příspěvkového období.

Výpočet pojistného bude podle novely *pro maloživnostenské podniky o nejvýše pěti stálých dělnících* značně zjednodušen vyměřováním pojistného *paušálem* (úhrnkově).

Toto vyměřování bude prováděno na základě úmluv o paušalování pojistného, jež budou sjednány mezi úrazovou pojišťovnou a vrcholným svazem živnostníků a budou závazny pro všechny členy (§ 22). Podmínkou ovšem je, že v podniku je nejvýše 5 celoročně zaměstnaných dělníků.

Vymáhání pojistného. Exekučním titulem byl dosud podle § 1, č. 19 ex. ř. vykonatelný *předpisný výměr* úrazové pojišťovny, na němž potvrzení vykonatelnosti připojoval zemský úřad. Novelou byl v § 26 za exekuční titul prohlášen vykonatelný *výkaz nedoplatků*, na němž doložku vykonatelnosti připojí úrazová pojišťovna sama a vedle exekuce správní byla výslovně dopuštěna exekuce soudní, jejíž přípustnost se opírala dosud toliko o judikáty č. 144 a 251.

Převzetí pojistných smluv (čl. III, § 3). Pokud podnikatelé podniků úrazovému pojištění teprve novelou podrobených sjednali se soukromými pojišťovnami před 1. lednem 1944 pojistné smlouvy proti podnikovým úrazům ve smyslu úrazového zákona, převezme úrazová pojišťovna k návrhu podnikatele, jež nutno jí učiniti do 30. června 1944, práva a závazky z těchto pojistných smluv ode dne 1. ledna 1944 a vstoupí do pojistných smluv mocí zákona namísto podnikatelů.

Úplné znění zákona o úrazovém pojištění rak. ř. z. č. 1/1888, jak vyplývá z dosavadních změn, bude vyhlášeno ministerstvem hospodářství a práce ve Sbírce zákonů a nařízení v nejbližší době.

Glosy a aktuality.

Osmdesáté narozeniny odborového přednosty min. sprav. v. v. Antonína Hartmanna.

Když v září 1932 odcházel z činné služby ministerstva spravedlnosti odborový přednosta Antonín Hartmann na trvalý odpočinek, provázelo jej vedle díky a uznání za výtečné služby i upřímné přání, aby se ještě po dlouhá léta těšil z vykonaného díla. Přání to nevyznělo nadarmo. Vždyť letošního roku nejen že uplyne již dvánáct let od doby, kdy Hartmann opustil činnou službu, ale — a to je zvláště potěšitelné — Hartmann naplňuje dne 3. srpna letošního roku osmdesát let svého krásného života.

A i když víme, že by si Hartmann ve své vrozené skromnosti raději přál, aby nebylo tohoto vzácného jubilea vzpomínáno, při vrcholném významu jeho osobnosti nemůžeme přání to respektovati.

Pohlížejíce zpět na životní dráhu jubilantovu, zalétáme v duchu do Mladé Vožice, v níž se Hartmann narodil a kde prožil svá dětská léta, a provázíme jej pak dále do Tábora, kde studoval a absolvoval gymnasium. Universitu navštěvoval Hartmann jednak ve Vídni, jednak v Praze; zde se podrobil i státní zkoušce judičiální dne 29. října 1887 a státní zkoušce státovědecké dne 13. ledna 1888, načež dne 28. ledna téhož roku